

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2015/1999

KARAR TARİHİ:07.08.2015

KISMEN TAVSİYE KISMEN RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: 1- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı

2- Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu

ŞİKAYETİN KONUSU

: ÖSYM tarafından 2014 yılında düzenlenen idari ve adli yargı hakim adaylığı yarışma sınavlarına katılan şikâyetçi anılan sınavlara ilişkin olarak Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında talep ettiği bilgi ve belgelerin ÖSYM ve BEDK tarafından kendisine verilmediğini iddia ederek söz konusu bilgi ve belgelerin **posta yoluyla ve ücretsiz olarak kendisine gönderilmesini** talep etmektedir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ

: 30/03/2015

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Şikâyet başvurusu, Kurumumuza posta yolu ile gönderilen ve ... 2015 tarih ve sayı ile kayıt altına alınan Gerçek Kişiler için Şikâyet Başvuru Formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 2015/1999 şikâyet no.lu Kısmen Tavsiye Kısmen Ret önerisiyle Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyet sahibinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksikliğin bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3) Şikayetçi, .. 2014 ve .. 2014 tarihlerinde Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen idari ve adli yargı hâkim adaylığı yarışma sınavlarına 90'ar TL ödeyerek katıldığını; sınavlara ilişkin şahsına ait soru kitapçıklarının, cevap kağıtlarının, cevap anahtarlarının, ayrıca sınavlar sonucunda elde ettiği puana göre başarı sıralaması, belirtilen sınavlara yapılmış olan toplam başvuru sayısı ve 70 puan barajını geçen kişi sayısı hakkındaki bilgilerin **tarafına posta yoluyla** gönderilmesini ÖSYM'den talep ettiğini, ancak gerek ÖSYM'nin, gerekse Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun (BEDK), "söz konusu bilgilerin ancak 50 TL ödemek veya Ankara'da bulunan ÖSYM Başkanlığı'na bizzat gitmek suretiyle öğrenilebileceğini" kendisine bildirdiğini, her iki Kurumun da bu kararının hukuka aykırı olduğunu,

3/1) Sınavlara ilişkin şaibe bulunmadığını görmenin katılımcıların en doğal hakkı olduğunu, ÖSYM'nin, Anayasa Mahkemesi'nin kararını ısrarla yanlış yorumlayarak sınav sorularının tamamını yayımlamadığını, bu nedenle de birçok adayın hak kaybına uğramasına neden olduğunu, sınav sorularının tamamının açıklanması gerektiğini,

3/2) Sınavlara ilişkin talep edilen bilgi ve belgeler için sınav başına ekstra 50 TL ödenmesi ya da Ankara'da bulunan ÖSYM'ye bizzat gidilmesi zorunluluğunun, şeffaflığın, hak arama özgürlüğünün ve bilgi edinme hakkının ihlali olduğunu, nitekim her bir sınav için 90'ar TL olmak üzere zaten bedel ödendiğini ve sınav materyallerinin katılımcılara ait olduğunu, keza yurt dışında bulunan adayların sınav kitapçıklarını incelemek için Ankara'ya gelmek zorunda bırakılmalarının da hak arama özgürlüğünün ihlali anlamına geldiğini,

3/3) Sınav ücretlerine ilişkin yönetmeliğin hukuka aykırı olduğunu ve BEDK'nin sınav ücretine ilişkin yorumunun hukuki yarardan yoksun olduğunu,

3/4) Ayrıca, ÖSYM'nin web sitesi üzerinden yapılan bilgi edinme başvurularında, eğer kişi yönelttiği soruları not almadıysa hatırlama sorunu yaşanabildiğini, bu soruların sistem tarafından kayıt altına alınıp kişiye bildirilmemesinin ÖSYM'nin kusurlu işlemlerinden biri olduğunu iddia ederek, **ÖSYM'den istemiş olduğu bilgilerin, tarafına posta yoluyla ve ücretsiz olarak gönderilmesi hususunda Kurumumuzca olumlu karar verilmesini** talep etmiştir.

B. İlgili İdarelerin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4) ÖSYM 'nin ... 2015 tarih ve sayılı cevabî yazısında şikayetçinin **2015** tarihinde ÖSYM Başkanlığı'na yapmış olduğu bilgi edinme başvurusuna anılan Başkanlık tarafından **2015** tarihinde yanıt verildiği belirtilerek şikayetçinin bilgi edinme başvurusunda;

4/1) Katılmış olduğu 2014 yılı İdari Yargı Hâkim Adaylığı ve 2014 Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı sınavlarına ilişkin soruların tamamı ile şahsına ait optik cevap formunun ve sınavların doğru cevap anahtarının tarafına pdf. formatında verilmesini,

-Her iki sınavda da 70 barajını geçen kişi sayısına,

-Kendisinin bu sınavlarda elde etmiş olduğu puana göre başarı sıralamasına,

-Anılan iki sınava toplamda kaç kişinin başvurduğuna ilişkin bilgilerin ise tarafına yazılı olarak verilmesini talep ettiği,

4/2) Şikayetçinin ... 2015 tarihli bilgi edinme başvurusunda yer alan **ilk talebinin**, (diğer ifadeyle 2014 İdari Yargı Hâkim Adaylığı ve 2014 Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı sınavlarına ait soruların tamamının, şahsına ait cevap kağıdının ve cevap anahtarının pdf. formatında kendisine verilmesi taleplerinin) **ÖSYM tarafından reddedildiği, ret işleminde de hukuka aykırılık olmadığı**, şöyle ki:

2/a) 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33'üncü maddesi ile, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 2'nci maddesine eklenen "*Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından uygulanan sınavlara ait soru ve cevaplar bu Kanun kapsamı dışındadır*" şeklindeki fıkranın, **Anayasa Mahkemesi'nin 04/12/2013 tarihli ve 2013/114 Esas Sayılı kararı ile sonradan iptal edilmiş olmasının, soruların yayınlanmasını zorunlu kılan bir durum yaratmadığı**, söz konusu Anayasa Mahkemesi kararının sadece Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında yapılan bilgi taleplerinin karşılanması ile ilgili olduğu, bu nedenle sınav sonrasında ÖSYM'nin resmi internet sitesinde sorulan soruların sadece %10'unun yayınlanması uygulamasına devam edileceği, ÖSYM'nin 6114 Sayılı ÖSYM Başkanlığı'nın Teşkilat ve görevleri Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesi ile görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamak hususunda yetkilendirildiği;

2/b) 6114 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...soru havuzundaki soruların hiçbir koşul altında kısmen ya da tamamen üçüncü şahıslara verilmeyeceği, adli ve idari soruşturma ve kovuşturmalarda soru havuzuna erişim için Bakanlar Kurulu'nun izninin gerekli olduğu" hükmü ve yine aynı Kanunun 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, "**soruların ve cevapların, yapılan sınav sona erdikten sonra Yönetim Kurulu kararına istinaden açıklanabileceği**" hükmü çerçevesinde ÖSYM'nin soruları açıklamama yetkisinin halen devam ettiği, nitekim bu hükmün de bir Kanun maddesi olduğu;

2/c) Keza, Adalet Bakanlığı ile ÖSYM Başkanlığı arasında düzenlenen protokole uygun olarak hazırlanan 2014 İdari Yargı ve Adli Yargı sınav kılavuzlarında, **sınavda uygulanacak soruların telif haklarının ÖSYM'ye ait olduğu, soruların ÖSYM Yönetim Kurulu tarafından yayımlanmasına karar verilenler hariç, hiçbir kişi veya kuruma verilmeyeceği, soruların basılı ya da internet ortamında yayımlanmayacağı, ÖSYM'nin yazılı izni olmadan hangi amaçla olursa olsun tamamının veya bir kısmının kopya edilmesinin, fotoğraflarının çekilmesinin, herhangi bir volla çoğaltılmasının, kullanılmasının ya da yayımlanmasının yasak olduğu, aksi yönde fiillere karşı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince kanuni yollara başvurulacağı**, sınava giren adayların bu durumu kabul etmiş sayılacakları, söz konusu düzenleme ile ilgili olarak ise adaylara gerekli bilgilendirmenin yapılmış olduğu;

2/d) ÖSYM Yönetim Kurulu'nun 11/09/2013 tarihli ve 2013/21.12 sayılı kararı uyarınca hazırlanan ve 19/12/2013 tarihli ve 34770821-000-16064 sayılı Başkanlık oluru doğrultusunda yürürlüğe giren "**Soru Kitapçığı ve Cevap Kağıdını Adayın İncelemesine Verme Talimatı**"

gereği , soru kitapçığı ve cevap kağını incelemek isteyen adayların, incelemek istedikleri sınav bilgisi ile hangi teste ait soru kitapçığını incelemek istediklerini belirten Genel Amaçlı Dilekçe'ye soru kitapçığı ve cevap kağını inceleme ücreti olan 50,00 TL'nin banka hesap numarasına yatırıldığına ilişkin dekontu ekleyerek ÖSYM Sınav Hizmetleri Daire Başkanlığı 6800Bilkent/Ankara adresine ulaştırmaları halinde gerekli hazırlıkların tamamlanmasıyla kendilerine inceleme randevusu verildiği ve işbu uygulamanın, soruların Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında istisna sayıldığı dönemde (Anayasa Mahkemesi kararından önce) dahi yapılan bir uygulama olması nedeniyle, adayların herhangi bir şekilde hak arama hürriyetinin sınırlandırılması durumunun söz konusu olmadığı ve adayların mağdur edilmediği;

2/e) "Sınavların eşdeğerliğini tesis etmek, farklı yıllarda farklı zorlukta sorular sorarak adayların fırsat eşitliğinin ortadan kaldırılmasını engellemek, elektronik ortamda randevulu sınav sistemine uygun çok sayıda eşdeğer zorlukta soru oluşturmak, milli eğitim sisteminin kangren hali olan sadece sınava yönelik çalışmayı engellemek, soru kalıplarını öğrenme yoluyla sadece soruyu çözmeye odaklı bir nesil yetiştirmenin önüne geçmek, ezberciliğe sevk ettiği ve eğitim sistemimize zarar verdiği gerekçesiyle kaldırılan dershanelerin, soruların yayımlanması ile başka suretlere bürünerek çalışmaya teşvik edilmesini önlemek" **vb. nedenlerle soruların tümünün yayınlanmadığı;**

2/f) Nitekim; 24/05/2015 tarihinde uygulanan A Sınıfı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü İşyeri Hekimliği ve İş Güvenliği Uzmanlığı Sınavı'na katılan bir aday tarafından soru kitapçığı ve cevap anahtarının ilan edilmesine yönelik ÖSYM'ye yapılan başvurunun zımnen reddi işleminin iptali talebiyle açılan davada, yargılamayı yapan **Ankara 11. İdare Mahkemesi'nin, 09/01/2015 tarihli ve 2014/1551 Esas ve 2015/27 Karar sayılı kararında, ÖSYM'nin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasıyla idareye soruların ve cevapların açıklanması hususunda takdir yetkisi tanındığının açık olduğundan bahisle, soruların ve cevapların açıklanmamasının hukuka aykırı olmadığına belirterek, davanın reddine karar verdiği;**

2/g) Aynı şekilde, 14/12/2014 tarihinde uygulanan Tıpta Yan Dal Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavı'na katılan bir aday tarafından, sınava ait sorular, cevaplar ve cevap anahtarının kendisine verilmesi talebiyle ÖSYM'ye yapılan başvurunun reddi işleminin iptali talebiyle açılan davada, yargılamayı yapan **Ankara 5. İdare Mahkemesi Başkanlığı'nın, 18/02/2015 tarihli ve 2015/41 Esas ve 2015/272 Karar sayılı kararında, sınav soru kitapçığının, bu yönde alınmış bir ÖSYM Yönetim Kurulu kararı olmadan açıklanamayacağı sonucuna vardığı ve davacıya girmiş olduğu sınavın soru kitapçığı ve cevap anahtarının verilmemesine dair davaya konu işleminde hukuka aykırılık bulunmadığına, bu nedenle de davanın reddine karar verdiği;**

2/h) 2014 yılının Eylül ayında katılmış olduğu Yabancı Dil Sınavı'na ait soru kitapçığı, cevap kağını ve cevap anahtarı örneğinin kendisine gönderilmesi talebiyle ÖSYM'ye başvuruda bulunan bir adayın, bu başvurusunun reddi işlemine karşı BEDK'ye yaptığı itiraz hakkında, **BEDK tarafından verilen 19/02/2015 tarihli ve 2015/342 sayılı kararda, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belirtilen özel erişim usulleri gereği kamusal sınavlara ait soru kitapçığı ve cevap anahtarı taleplerinin yerinde inceleme yaptırılmak suretiyle karşılanabileceği ve bu tarz talepler karşılanırken ilgili kurumlarca özel erişim usulüne uygun olarak erişim ücreti talep edilebileceği hususunun belirtildiği;**

2/ı) Aynı şekilde, **girmemiş olduğu** 2013 ve 2014 adli ve idari yargı hâkimlik ve ALES sınavlarına ait soru kitapçığı ve cevap anahtarı örneğinin tarafına verilmesi talebiyle yapılan bilgi edinme başvurusunun, ÖSYM Başkanlığı tarafından reddi işlemine karşı BEDK'ye yapılan itiraz hakkında, **BEDK tarafından alınan 19/03/2015 tarihli ve 2015/625 sayılı kararda, sınava katılmayan aday açısından,** 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 24'üncü maddesinin "fikir ve sanat eserlerine ilişkin olarak yapılacak bilgi edinme başvuruları hakkında ilgili kanun hükümleri uygulanır" hükmü gereğince başvurunun bilgi edinme hakkı kapsamı dışında bulunduğu;

2/j) ... tarafından 12/01/2015 tarihinde yapılan itiraz başvurusu hakkında **BEDK tarafından verilen 05/03/2015 tarihli ve 2015/437 sayılı kararda ise, bu tarz kamusal sınavlara ait soru kitapçığı ve cevap anahtarlarının güvenliği açısından özel ortamlarda muhafaza edilebileceği ve yüksek güvenli ortamlara giriş-çıkışın özel usullere tabi olabileceği hususları göz önünde bulundurulduğunda, 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belirtilen özel erişim usullerinin geçerli olabileceği, bu nedenle kamusal sınavlara ait soru kitapçığı ve cevap anahtarı taleplerinin yerinde inceleme yaptırılmak suretiyle karşılanabileceği; yine bu talepler karşılanırken ilgili kurumlarca özel erişim usulüne uygun olarak erişim ücreti talep edilebileceği gerekçesiyle başvurunun reddedildiği;**

4/3) Şikayetçinin 02/01/2015 tarihli bilgi edinme başvurusunda yer alan **diğer taleplerinin,** diğer ifadeyle 2014 Adli Yargı ve İdari Yargı Hâkim Adaylığı sınavlarında 70 barajını geçen aday sayısına, sınavlardaki başarı sıralamasına ve sınavlara kaç kişinin başvurduğuna ilişkin bilgi taleplerinin ise ÖSYM Başkanlığı tarafından kabul edildiği; ÖSYM Başkanlığı'nın 08/01/2015 tarihli yanıtında, **sınava başvuran aday sayısına ilişkin bilgilerin www.osym.gov.tr internet adresinde ilgili sınavın sayısal bilgiler başlığı altında yer aldığı, 70 barajını geçen aday sayısı ve sınavlardaki başarı sıralamasının ise dilekçe ile başvurusu durumunda kendisine bildirileceği bilgisinin şikayetçiye verildiği,** şikayetçiden talep ettiği soru kitapçığı ve cevap kağıdının incelenmesiyle ilgili olarak ÖSYM Başkanlığı tarafından 50,00 TL'lik ücret talep edildiği, diğer isteklerinden ise herhangi bir ücret talep edilmediği;

3/a) Söz konusu ücretin hukuki dayanağına ilişkin sorumuza ise, ÖSYM'nin, "6114 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin "g" bendinde, sınav, ölçme, değerlendirme, yerleştirme, araştırma ve diğer hizmet bedellerini belirlemenin ÖSYM'nin yetkileri arasında sayıldığı ve anılan Kanunun 4'üncü maddesinin "ç" bendinde, sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme faaliyetlerine yönelik olarak adaylardan veya kurumlardan alınacak hizmet bedellerini ve bedel alınmayacak hizmetleri, kişi, kurum ve kuruluş itibarıyla tespit etmenin ÖSYM Başkanlığı Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri arasında sayıldığı" şeklinde,

3/b) ÖSYM'nin, ücretin miktarının nasıl belirlendiğine ilişkin sorumuza ise, "soru kitapçığı ve cevap kağıdını incelemek için gereken ücretin miktarının inceleme için gerekli olan hazırlıkların göz önünde bulundurulmasıyla belirlendiği, şöyle ki; sınav evrakının sınav bittikten sonra Sınav Evrakı Teslim Alma (SETA) biriminin depolarında tutulduğu, herhangi bir sınav evrakının talep üzerine çekilmesi, incelemeye sunulması için belirli sayıda personelin bu amaçla istihdam edildiği, sınav evrakının adayın incelemesine sunulmasında tek kullanımlık 4 adet kutu kilidi ve 2 adet poşet kullanıldığı, adayın sınav evrakını incelemesi sürecinde meydana gelen tüm olayların saate entegre kamera ile kayıt

altına alındığı, bir adayın sınav evrakını incelemesi amacıyla sunulacak hizmette en az beş kişinin ilgili süreç kapsamında görevlendirildiği ve belirtilen tüm bu faktörler ışığında ortaya çıkan maliyetin Yönetim Kurulu'nun takdiriyle 50,00 TL olarak belirlendiği" şeklinde,

3/c) Yurtdışında bulunan adayların aynı içerikli bilgi edinme taleplerinin nasıl karşılandığına ilişkin sorumuza ise, belirtilen taleplerin de aynı şekilde karşılandığı ve adayların kendilerine verilen randevuda belirtilen gün ve saatte ÖSYM'ye bizzat giderek soru kitapçığı ve cevap kâğıdını inceleyebildiği şeklinde yanıt verildiği görülmüştür.

3/d) ÖSYM, Kurumumuza gönderdiği cevabi yazısına ayrıca, ..'ın ÖSYM aleyhine BEDK'ye yapmış olduğu başvuru neticesinde BEDK tarafından alınan 2015/437 sayılı karar gereğince, adı geçen talep ettiği 2014 Adli ve İdari Yargı Hâkim Adaylığı sınavlarına ait başarı sıralamasına ve 70 puan barajını geçen aday sayısına ilişkin bilgileri de eklemiş; söz konusu sınavlara başvuran aday sayısına ilişkin bilginin ise ÖSYM'nin internet sayfasında ilgili sınava ait sayısal bilgiler başlığı altında yer aldığı yın elemiş tir.

5) **BEDK ise**, Kurumumuzun ... 2015 tarihli ve sayılı bilgi-belge talep yazısına cevaben gönderdiği ... 2015 tarihli ve ... sayılı yazısında; şikayetçinin 2015 tarihli itiraz dilekçesi ile BEDK'ye başvurduğunu, söz konusu itiraz başvurusunun ... **2015 tarihinde BEDK'ye intikal ettiğini**, BEDK'nin başvuruya ilişkin olarak **2015 tarihli** ve 2015/... sayılı **kararı aldığını**, bu kararın hangi tarihte şikayet sahibine tebliğ edildiğine ilişkin bilginin ise Kurulun kayıtlarında yer almadığını belirterek;

5/1) Mezkur BEDK kararında, itiraz sahibinin soru kitapçıkları ve şahsına ait optik cevap kağıtları ile ilgili sınavların cevap anahtarlarının kendisine verilmesi taleplerinin ÖSYM'nin ... 2015 tarihli cevabî yazısında belirtilen özel erişim usulü çerçevesinde ve talep edilen ücretin yatırılması halinde, diğer taleplerinin (başvuru sahibinin katılmış olduğu her iki sınava ilişkin olarak, mülakata girmeye hak kazanan adayların sayısına ve her iki sınavdaki sıralamasına ilişkin taleplerinin) ise herhangi bir şarta bağlı olmaksızın 4982 sayılı Kanunun "Bilgi verme yükümlülüğü" başlıklı 5'inci maddesi gereğince karşılanması gerektiği sonucuna varıldığını; diğer bir deyişle, başvuru sahibinin, 4982 sayılı Kanunda sayılan istisnalar kapsamına giren ve bu nedenle de reddedilmesi gereken bir talebinin söz konusu olmadığı, sadece "soru kitapçıkları ve şahsına ait optik cevap kağıdı ile ilgili sınavların cevap anahtarlarına" ilişkin taleplerinde, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belirtilen özel erişim usullerinin ve ücretlendirmenin geçerli olabileceği değerlendirildiğinden, şikayet sahibinin itirazının (2'nci ve 3'ncü sorular için) kısmen kabulüne karar verildiğini açıklamıştır.

5/2) **BEDK**, isteme konu bilgi-belgeler karşılığında ÖSYM Başkanlığı tarafından talep edilecek ücretin miktarının nasıl belirlenmesi gerektiğine ve ÖSYM Başkanlığı'na bizzat gidilmesi ve talep edilen belgelerin yerinde incelenmesi halinde de bilgi edinme başvurusunda bulunan kişiden bu bedelin talep edilip edilmeyeceğine ilişkin sorularımıza, **başvuru sahibinden talep edilecek ücretin ÖSYM tarafından belirlenecek ücret olduğu ve başvuru sahibince ÖSYM Başkanlığı'na bizzat gidilerek yerinde inceleme yapılması durumunda da bu ödemenin söz konusu olacağı, zaten özel erişim usulünden kastedilenin yerinde inceleme yapılması olduğu**;

5/3) Yurtdışında bulunan adayların aynı içerikli bilgi edinme taleplerinin nasıl karşılanması gerektiğine ilişkin sorumuza ise, belirtilen taleplerin karşılanmasında da aynı usullerin söz konusu olduğu;

5/4) Bilgi edinme başvurusunda bulunan adayların, bilgi edinme hakkı kapsamında idareye yönelttikleri sorulara ÖSYM'nin internet sitesi üzerinden sonradan erişim sağlayamamalarının, diğer ifadeyle sordukları soruları kayıt altına alamamalarının, bilgi edinme hakkı mevzuatına göre idarenin bir kusuru sayılıp sayılmayacağına ilişkin sorumuza ise, **4982 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatta bilgi edinme başvurusunda bulunan adayların, bilgi edinme hakkı kapsamında ilgili idareye yönelttikleri sorulara internet siteleri üzerinden sonradan erişim sağlamalarına yönelik bir düzenlemenin yer olmadığı** şeklin de yanıt vermiş tir .

C. Olaylar

6) 3 numaralı paragraf ve alt bentlerinde açıklandığı üzere şikayetçi elektronik posta yoluyla ÖSYM'ye ... 2015 tarihinde bilgi edinme başvurusunda bulunmuş, bu başvurusunda; katılmış olduğu 2014 yılı İdari Yargı Hâkim Adaylığı ve 2014 Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı sınavlarında sorulan soruların tamamının, şahsına ait optik cevap kâğıtlarının ve sınavlara ait doğru cevap anahtarlarının pdf. formatında kendisine verilmesi; her iki sınavdan 70 barajını geçen aday sayısına, şahsının her iki sınavdaki başarı sıralamasına ve her iki sınava kaç kişinin başvurduğuna ilişkin bilgilerin ise tarafına yazılı olarak verilmesini talep etmiştir. ÖSYM tarafından 2015 tarihinde şikayetçiye "... *Kendi soru kitapçığınızı ve cevap kağıdını görmek için yapmanız gerekenler* <http://www.osym.gov.tr/belge1-23228/adaylar-tarafından-dilekçe-gonderilmesi-ve-islem-ucret1.html> linkinde belirtilmiştir. 2-3 sorunuz ÖSYM Sınav sonuçlarını kurumlar ile yapılan protokoller gereği açıklamaktadır. Dilekçe ile başvurabilirsiniz. 3071 sayılı dilekçe hakkı kanunu kapsamında tarafınıza cevap verilecektir. 4.sorunuz İnternet sitemizde İlgili sınavın sayısal bilgiler başlığı altında belirtilmiştir." şeklinde yanıt verilmiştir . Şikayetçi ÖSYM'nin yanıtı üzerine, ... 2015 tarihli itiraz dilekçesi ile BEDK'ye başvurmuştur. BEDK tarafından alınan ve 4/a numaralı paragrafta açıklanan ... 2015 tarihli karar, ... 2015 tarihinde şikâyetçiye tebliğ edilmiş, şikâyetçi de ... 2015 tarihinde Kurumumuza başvurmuştur.

D. Kamu Denetçisi Mehmet Elkatmış'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

7) Şikâyet konusuna ilişkin bilgi ve belgeler, bilgi edinme başvurusunun muhatabı olan Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'ndan ve şikâyet sahibinin itirazen başvurduğu Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'ndan istenmiş; ilgili idarelerce konuya ilişkin belgelerin örnekleri Kurumumuza gönderilerek, 4 ve 5 numaralı paragraflarda yer verilen açıklamalarda bulunulmuştur.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

8) **Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin** 19'uncu maddesinde, herkesin kimsenin müdahalesi olmaksızın istediği düşünceye sahip olma ve düşüncelerini açıklama hakkına sahip olduğu, **bu hakkın, herkesin ülkesel sınırlara bağlı olmaksızın her çeşit bilgiyi veya fikri, sözlü yazılı ya da basılı biçimde, sanat eserleri biçiminde ya da kendi seçeceği herhangi bir başka biçimde araştırma, edinme ve iletme özgürlüğünü de içerdiği, ancak, yasada bu hakların kullanılmasının özel bazı görev ve sorumlulukları da beraberinde getirdiği, dolayısıyla bunlara bazı sınırlamalar konulabileceği, öte yandan bu**

sınırlamaların yasada öngörölmüş olması ve başkalarının haklarına ve şöhretine saygı bakımından ve ulusal güvenliğin, kamu düzeninin ya da kamu sağlığının ve genel ahlakın korunması bakımından gerekli olmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

9) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "*İfade özgürlüğü*" başlıklı 10'uncu maddesinde ise, herkesin ifade özgürlüğü hakkına sahip olduğu, **hakkın, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin**, kanaat özgürlüğünü ve **haber ve görüş alma ve verme özgürlüğünü** de kapsadığı..., görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılmasının, yasayla öngörölen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabileceği kaydedilmiştir.

10) T.C. Anayasası'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinde, **herkesin gerekli araç ve yollardan yararlanarak yargı organları önünde davacı ya da davalı olarak iddia ve savunma hakkının bulunduğu** belirtilmektedir. Anayasanın "*Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı*" başlıklı 74'üncü maddesinde ise **herkesin bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahip olduğu** düzenlenmiştir.

11) 24/10/2003 tarihli ve 25269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun;**

a) "*Amaç*" başlıklı 1'inci maddesinde, anılan Kanunun amacının, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve **açıklık ilkelerine uygun olarak, kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına** ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğu,

b) "*Kapsam*" başlıklı 2'nci maddesinde, 4982 sayılı Kanunun, **kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanacağı,**

c) "*Tanımlar*" başlıklı 3 üncü maddesinde, "**bilgi'nin**, "kurum ve kuruluşların sahip oldukları, kayıtlarda yer alan **bu Kanun kapsamındaki her türlü veri'yi**; "**belge'nin**, "kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcıları"nı, "**bilgi veya belgeye erişim'in** ise, "istenen bilgi veya belgenin niteliğine göre, kurum ve kuruluşlarca, başvuru sahibine söz konusu bilgi veya belgenin bir kopyasının verilmesini, **kopya verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, başvuru sahibini bilgi veya belgenin aslını inceleyerek not almasına veya içeriğini görmesine veya işitmesine izin verilmesi**" anlamına geldiği,

d) "*Bilgi verme yükümlülüğü*" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında, **kurum ve kuruluşların, 4982 sayılı Kanun'da ver alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü oldukları,**

e) "*Yayımlanmış ve kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler*" başlıklı 8'inci maddesinde, **kurum ve kuruluşlarca yayımlanmış veya yayın, broşür, ilân ve benzeri yollarla kamuya**

açıklanmış bilgi veya belgelerin, bilgi edinme başvurularına konu olamayacağı, ancak, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgelerin ne şekilde, ne zaman ve nerede yayımlandığının veya açıklandığının başvurularına bildirileceği,

h) "*Bilgi ve belgeye erişim*" başlıklı 10'uncu maddesinde "**Kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasını verirler. Bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hâllerde, kurum ve kuruluşlar ilgilinin;** a) Yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini, b) Ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları dinleyebilmesini, c) Görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunları izleyebilmesini sağlarlar. Bilgi veya belgenin yukarıda belirtilenlerden farklı bir şekilde elde edilmesi mümkün ise, belgeye zarar vermemek koşuluyla bu olanak sağlanır. Başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluş, erişimine olanak sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebilir." şeklinde açıklanmıştır.

12) 27/04/2004 tarihli ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in;**

a) "*Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler*" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında, kurum ve kuruluşların, **Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi, Kanunda ve Yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre başvuruların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere gerekli idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu,**

b) "*Bilgi veya belgelere erişim usulü*" başlıklı 19'uncu maddesinin birinci fıkrasında, kurum ve kuruluşlardan belge istenmesi halinde, başvuru sahibine istenen belgenin onaylı bir kopyasının verileceği, ikinci fıkrasında, **bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hallerde, kurum ve kuruluşların, başvuru sahibinin, yazılı veya basılı belgeler için, söz konusu belgenin aslını incelemesi ve not alabilmesini sağlayacakları, bu amaçla, erişimin nasıl, ne zaman ve nerede sağlanacağı ile gerekli görülen diğer hususların, başvuru sahibine erişim süresi içinde bildirileceği,**

c) "*Başvuru ücretleri*" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında, **kurum ve kuruluşların, elektronik posta yoluyla erişim sağlananlar dâhil, erişimine olanak sağladıkları bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden, bilgi veya belgelere erişimin gerektirdiği inceleme, araştırma, kopyalama, postalama ve diğer maliyet unsurları ile orantılı ölçüde ücret tahsil edebilecekleri, kurum ve kuruluşlarca uygulanacak bilgiye erişim ücret tarifesinin Maliye Bakanlığınca belirleneceği,** ancak erişimine olanak sağlanan bilgi veya belgelerin ilk on sayfalarının kopyaları için, postalama maliyeti dâhil herhangi bir ücret alınmayacağı belirtilmiştir.

13) 07/06/2006 tarih ve 26191 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Bilgi Edinme Değerlendirme**

Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in; "*İtirazın İncelenmesi*" başlıklı 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise, **itiraz dilekçenin Kurul kayıtlarına girdiği tarihten itibaren otuz iş günü içinde sonuçlandırılacağı hükmü düzenlenmiştir.**

14) Maliye Bakanlığınca çıkarılan ve 14/02/2006 tarih ve 26080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Bilgi ve Belgeye Erişim Ücreti Genel Tebliği'nin** 1'inci maddesinde, Kanun ve Yönetmeliğin ilgili hükümleri uyarınca, **kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, erişimine imkân sağlayacakları bilgi ve belgeler karşılığında ücret talep edip etmemekte serbest oldukları**, ücret talep edilmesine karar verilmesi halinde **belirlenecek ücretin, ilgili Kanun ve Yönetmelik hükmüne uygun olarak, bilgi veya belgelere erişimin gerektirdiği inceleme, araştırma, yazma, tarama, kopyalama, postalama ve diğer maliyet unsurları ve sair giderlerle orantılı olacağı ve maliyet tutarını aşmayacağı** ifade edilmiştir.

15) 14/02/2006 tarihli ve 26080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Bilgi ve Belgeye Erişim Ücreti Genel Tebliği'ne Ek "Bilgi ve Belgeye Erişim Ücret Tarifesi"nin**; 1'inci maddesinde ise, kurum ve kuruluşların ellerinde mevcut bulunan... yazılması, taranması ve kopyalanmasında mahzur bulunmayıp da ... yazılarak, taranarak ve kopyalanarak verilebilecek veya iletilebilecek yazılı ve basılı bilgi ve belgelere ilişkin ücretin tahsili, 2'nci maddesinde, bilgi ve belgenin niteliği ve niceliği gereği veya teknik ve hukuki nedenlerle, 1'inci sırada belirtilen şekilde yazılması, taranması ve kopyalanması kısmen veya tamamen imkânsız veya mahzurlu bulunup da, başka araç, yol, yöntem veya kağıtlarla yazılarak, taranarak ve kopyalanarak verilebilecek veya iletilebilecek yazılı ve basılı bilgi ve belgelere ilişkin ücretin tahsili, 3'üncü maddesinde ise **1'inci ve 2'nci maddelerde belirtilenlerin dışında kalan bilgi ve belgelerden, nitelik ve niceliği gereği veya hukuki ve teknik nedenlerle, bilgi ve belgenin inceletilmesi, not aldırılması... ve sair yöntemlerle başvuru sahibine verilecek veya iletilecek olanlar için, inceleme ve araştırma da dâhil olmak üzere, yapılacak harcamalar ile oluşacak her türlü maliyet ve sair giderlerin, kurum ve kuruluşlarca tespit ve tahsil edileceği** hükümleri düzenlenmiştir.

16) 03/03/2011 tarihli ve 27863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un**; 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasının "g" bendinde sınav, ölçme, değerlendirme, yerleştirme, araştırma ve diğer **hizmet bedellerini belirlemenin Başkanlığın görev ve yetkileri arasında bulunduğu**, 4'üncü maddesinin on birinci fıkrasının "ç" bendinde, **sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme faaliyetlerine yönelik olarak adaylardan veya kurumlardan alınacak hizmet bedellerini ve bedel alınmayacak hizmetleri, kişi, kurum ve kuruluş itibarıyla tespit etmenin Yönetim Kurulu'nun görevleri arasında olduğu**, 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında ise, **soru havuzundaki soruların hiçbir koşul altında kısmen ya da tamamen üçüncü şahıslara verilmeyeceği**, adli ve idari soruşturma ve kovuşturmalarda **soru havuzuna erişim için Bakanlar Kurulu'nun izninin gerekli olduğu**, ikinci fıkrasında ise **soruların ve cevapların, yapılan sınav sona erdikten sonra Yönetim Kurulu kararına istinaden açıklanabileceği** hükümleri düzenlenmiştir.

17) 16/04/2013 tarihli ve 28620 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Soruların Hazırlanması, Soru Havuzu'nun Oluşturulması ve Soruların Güvenliğinin Sağlanmasına İlişkin Yönetmelik'in**, "*Soruların güvenliğinin sağlanması ve şifrelenmesi*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının "b" bendinde ise, **soru havuzundaki soruların mevzuatta öngörülen özel düzenlemeler hariç olmak üzere, hiçbir koşulda kısmen ya da tamamen hiç kimseye verilemeyeceği, erişime açılmayacağı** belirtilmiştir.

18) 07/05/2014 tarihli ve 28993 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Sınav Koordinatörlükleri ve Başvuru Merkezlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik** ise; hizmetler karşılığında alınan hizmet bedelleri ve söz konusu tutarlardan yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemek,

hizmet bedellerinin ne şekilde tahsil edileceği ve harcanacağı hususları düzenlenmek için çıkarılmıştır.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

19) 12/07/2013 günlü ve 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33'üncü maddesiyle, 09/10/2003 günlü ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 2'nci maddesine eklenen "*Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından uygulanan sınavlara ait soru ve cevaplar bu Kanun kapsamı dışındadır*" şeklindeki fıkra, **Anayasa Mahkemesi'nin 04/12/2014 tarihli ve E. 2013/114 ve K. 2014/184 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir.**

Mahkeme kararında özetle; "...Dava konusu kurala Anayasa'nın 74. maddesinde güvence altına alınan bilgi edinme hakkına bir sınırlama getirilmekte ve ÖSYM tarafından uygulanan sınavlara ait soru ve cevaplara ilişkin bilgi edinme imkânı ortadan kaldırılmaktadır. Yasama belgelerinden ve ÖSYM'nin dosyaya sunduğu yazı içeriğinden, bu düzenlemenin Kurumun soru havuzu oluşturma ve daha önce sorduğu soruları yeniden sorabilme olanağına sahip olabilmesi amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Anılan yazıda, sınava giren kişilere sorulan konuların aynı olduğu ve aynı konulara ilişkin sürekli yeni sorular oluşturmanın zor olduğu, bunun zaman içinde sınava giren kişilerin bilgilerini ölçmeye yaramayan soruların sorulmasına neden olduğu, dolayısıyla daha önce sorulan soru ve cevapların kişilere verilmeksizin yeniden sorulabilmesi amacıyla söz konusu düzenlemenin yapıldığı ifade edilmektedir.

Konular değişmediği hâlde sürekli yeni sorular oluşturmanın zor olduğu, bu yönüyle soruların ölçme kalitesini düşürmemek amacıyla yeniden sorulmasını sağlamakta kamu yararı bulunduğu açıktır. **Ancak yapılan sınavlara ilişkin olarak kişilerin bilgi sahibi olması da son derece önemli olup kişilerin bu soru ve cevapların doğru olarak tespit edilip edilmediğini öğrenme ve buna göre yanlış olarak belirlenen soru ve cevaplara karşı hak arama özgürlüğünü kullanabilmesinde de ciddi bir kamu yararı bulunmaktadır. Zira kişilerin eğitim veya iş hayatı bakımından gelecekle ilgili belirlenen busınavların, doğru olarak uygulanıp uygulanmadığını denetleyebilmeleri ve buna ilişkin hak arama özgürlüklerini kullanabilmeleri için anılan soru ve cevaplara erişebilmeleri gerekmektedir.**

Öte yandan, çeşitli tedbirler alınarak veya yöntemler kullanılarak, sorulacak soruların ölçme kalitesini düşürmemek veya kamuoyunun bilgisine sunulmuş, dolayısıyla tüm adayların eşit şekilde bilgi sahibi olduğu soruların bir kısmının veya benzerlerinin yıllar içinde yeniden sorulması mümkün bulunmaktayken anılan hakların sınırlandırılması yönteminin tercih edilmesi, **kurala konu sınırlamanın demokratik bir hukuk devletinde alınması gerekli zorunlu tedbirler kapsamında kalmadığını göstermektedir.**

Bu yönleriyle dava konusu kuralda ulaşılmak istenen kamu yararı ile bilgi edinme hakkı ve hak arama özgürlüğü arasındaki makul dengenin kurulamadığı ve kurala konu sınırlayıcı önlemin zorunlu bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanmadığı, dolayısıyla kuralın bilgi edinme hakkının ve hak arama özgürlüğünün ölçüsüzce sınırlandırılmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2., 13., 36. ve 74. maddelerine aykırıdır..."gerekçelerine dayanarak bu hükmün iptaliyle, bu fıkranın uygulanmasından doğacak, sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmi Gazete'de yayımlanacağı güne kadar, söz konusu fıkranın yürürlüğünün durdurulmasına karar vermiştir.

20) Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 2005/3292 Esas ve 2008/1633 Karar sayılı ve 12/06/2008 tarihli kararında, "...4982 sayılı Yasanın hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, idari aşamada dahi kişilerin bilgi ve belgelere erişmelerinin bir hak olarak kabul edilmek suretiyle yasal güvenceye kavuşturulduğu, **bu hakkın ancak Yasada belirtilen hallerde sınırlanabileceği** anlaşılmalı; bilgi edinme hakkı demokratik ve şeffaf bir yönetimin gereği olarak kabul edilmektedir" ifadelerine yer verilmiştir.

21) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) bilgi edinme hakkının ihlal edildiği iddiası ile önüne ilk gelen 26/03/1987 tarihli **Leander/İSVEC** davasında özetle; askeri bir deniz üssü yakınında bulunan müzedeki görevine, işe başladıktan sonra hakkında yapılan güvenlik soruşturması sonucunda sakıncalı bulunarak son verilen Leander'in durumunu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "özel ve aile hayatına saygı hakkı" başlıklı 8'inci ve "ifade özgürlüğü" başlıklı 10'uncu maddesi yönünden inceleyerek idare tarafından ihlalde bulunulmadığı sonucuna varmıştır. Sakıncalı bulunmasına neden olan **hakkındaki gizlilik kaydını öğrenmek isteyen** Leander'in bu talebi, ulusal güvenlik nedeniyle uygun bulunmamıştır. Mahkeme'ye göre bu davada her ne kadar Leander hakkında gizli olarak ulusal güvenliği koruma amacıyla kişisel bilgi tutulması, Sözleşme'nin 8'inci maddesi yönünden özel hayata bir müdahale teşkil etse de, bu müdahale demokratik bir toplumda, ulusal güvenlik gibi devlete geniş bir takdir yetkisi tanıyan bir konuda ağır basan sosyal ihtiyaç nedeniyle meşru bulunmuştur. **Mahkeme, Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin bireye kendisi ile ilgili tutulan kişisel kayıtlara erişim hakkı tanımadığına, keza, bu yolla tutulan bilgileri bireye iletme yönünde hükümete de bir yükümlülük yüklenmediğine hükmetmiştir.**

21/1) AİHM 07/07/1989 tarihli **Gaskin /BİRLEŞİK KRALLIK** davasında; annesinin ölümünden sonra sosyal hizmetler kurumu tarafından bakıldığı sürece **hakkında tutulan kayıtlara erişmek isteyen davacının bu isteğinin reddini, 10'uncu maddenin ihlali olarak görmemiş, devletin 10'uncu madde bağlamında bilgi verme yönünde pozitif ödevi olmadığına, ancak yine Leander kararına atıfla, sadece erişilebilecek nitelikteki bilgiye erişime karışmama anlamında negatif bir yükümlülüğünün söz konusu olduğuna işaret etmiştir.** Ayrıca Mahkeme davacı tarafından öne sürülmemiş olsa da, davaya Sözleşme'nin özel ve aile hayatının korunmasını düzenleyen 8'inci maddesi yönünden bakmayı uygun görmüş ve sadece bu konuda ihlalde bulunulduğu kanaatine varmıştır. Gaskin davasından sonra da, önüne kişisel verilere ilişkin olarak gelen diğer benzer davalarda AİHM aynı bakış açısını sürdürmüştür. Örneğin, Gaskin davasına benzer davalar olan, **haklarında devlet tarafından tutulan kişisel bilgileri öğrenme taleplerinin reddi** nedeniyle açılan 24/09/2002 tarihli M.G - Birleşik Krallık, 04/05/2000 tarihli Rotaru-Romanya, 32555/ 96 11 Başvuru Nolu Roche - Birleşik Krallık, 16/02/2000 tarihli Amann - İsviçre, 28.02.1996 tarihli Martin - Birleşik Krallık, 13/02/2003 tarihli Odievre - Fransa, 09/06/1998 tarihli Mcginley ve Egan - Birleşik Krallık davalarında, Mahkeme, Sözleşme'nin özel ve aile hayatının korunmasını düzenleyen 8'inci maddesi kapsamında bakmayı tercih etmiştir. **Bu davalarda Mahkeme, kişisel bilginin toplanıp saklanması ile bireye açıklanması arasındaki dengenin adil olarak sağlanması gerekliliğine atıf yapmıştır. Eğer özel kişilere ait bilginin saklanması kamusal yarar, kişisel yarara ağır basmıyorsa, bu durumda kişinin bilgi talebinin reddini 8'inci maddenin ihlali olarak yorumlamıştır.** (SOYKAN, Cavidan, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Bilgi Edinme Hakkı: Özel Hayatın Gizliliği x İfade Özgürlüğü", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi Çalışma Metinleri III, s. 67; Ankara, 2006, (a.g.e olarak anılacaktır)). **Bu davalarda, ifade özgürlüğüne ve bu kapsamda bilgi edinme hakkına ilişkin 10'uncu maddenin ihlali iddiası gündeme gelmiş olsa bile, Mahkeme yukarıda sözü edilen Leander ve Gaskin kararlarına atıfla,**

Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin devlete bilgi verme yönünde pozitif ödev yüklediği ve bilgi alma hakkının, bilgiyi verenin bunu gönüllü olarak yapması haline mahsus olduğu yorumunu yaparak, 10'uncu madde kapsamında ihlal bulmamıştır.

21/2) Ancak; bilgi edinme hakkına ilişkin Avrupa insan hakları sistemindeki son gelişmeler ve AİHM'in bu konudaki izleyen kararları, bugün bu hakkın 10'uncu madde ile ilişkilendirildiğini göstermektedir. (ERDEMLİ, Mahmut ve ONUR, Tolga: "Türkiye'de Özel Hayat ve Bilgi Edinme Hakkı İlişkisi: Bilgi Edinme Kurulundan İki Adım İleri Bir Adım Geri", Ankara Barosu Dergisi, 2014/3, s. 291-294 (a.g.m. olarak anılacaktır)). Mahkeme, 10'uncu madde yönünden **devletin bilgi alma hakkına müdahale etmeme yönündeki negatif yükümlülüğünü** ihlal ettiği iddiası ile önüne gelen davalarda büyük çoğunlukla ihlal bulmuştur. Örneğin 24/09/1992 tarihli Herczegfalvy-Avusturya davasında, akıl sağlığı bozuk olan davacının, işlediği suçlar nedeniyle hastanede gözetim altında tutulduğu zaman zarfında gazete, radyo, televizyon gibi iletişim araçlarından bilgi alması engellenmiştir. 29/10/1992 tarihli Open Door ve Dublin Well Woman İrlanda davasında ise, İrlanda'da kürtajin yasak olması nedeniyle bu konuda yurt dışındaki kliniklere ilişkin danışmanlık hizmeti veren firmaların kapatılması sonucu **bilgi almalarının engellendiği iddiasında bulunan davacıların 10'uncu madde yönünden haklarının ihlal edildiği kararı çıkmıştır.** Yine benzer şekilde Mahkeme 29/05/1990 tarihli Autronic - İsviçre davasında, kamuya açık bir fuar alanında uydu üzerinden o zamanki Sovyetler Birliği'ne ait yayınları reklam amaçlı yayınlamak isteyen firmanın, yayınlarının izne bağlanmasını 10'uncu madde yönünden bilgi alma hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir. Gizli olarak nitelenen bir bilginin yayınladığı derginin toplatılmasına ilişkin 09/02/1995 Vereniging Weekblad Bluf - Hollanda kararının bilginin geniş bir kitleye ulaştıktan sonra verildiği için anlamsızlaştığı düşüncesiyle 10'uncu madde yönünden ihlal bulmuştur (a.g.e, s.8-9).

21/3) AİHM' nin son dönemdeki yaklaşımı ise, devletin elindeki bilgileri verme yönünde pozitif yükümlülüğünün de bulunduğu ilişkindir. Nitekim, ekolojist bir sivil toplum örgütünün, **bir nükleer santralin belge ve planlarına erişim talebinin reddine ilişkin 10/07/2006 tarihli Sdruzeni Jihoceske Matky - Çek Cumhuriyeti davasında,** Mahkeme, sonucu itibariyle Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki sınırlama kapsamında olduğu gerekçesiyle davayı kabul edilemez bulmasına rağmen, **bilgi edinme talebinin reddi işleminin bilgi alma hakkına müdahale niteliğinde bulunduğunu ilk kez kabul etmiştir** (a.g.m, s. 291-294).

C. Kamu Denetçisi Mehmet Elkatmış'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

22) Kamu Denetçisi tarafından; şikayetçinin her iki sınavda sorulan soruların tamamının, şahsına ait optik cevap formlarının ve sınavların doğru cevap anahtarlarının kendisine pdf. formatında (elektronik yolla) gönderilmesi talebinin **Reddi Yönünde Öneri ile;** şikayetçinin ÖSYM'ye yapmış olduğu bilgi edinme başvurusuna konu taleplerinden, mevzuat gereği bilgi edinme hakkına istisna niteliği taşımayanların (2014 Adli ve İdari Yargı Hâkim Adaylığı sınavlarında 70 barajını geçen kişi sayısına, adı geçen her iki sınavdaki başarı sıralamasına ve her iki sınava başvuran aday sayısına ilişkin bilgilerin) BEDK kararında da belirtilmiş olduğu üzere, ilgili mevzuata uygun şekilde karşılanması; talep edilen bu bilgilerin Kurumumuza değil, doğrudan başvuru sahibine bildirilmesi; ayrıca, başvuru sahiplerine verilen yanıtların daha açık, anlaşılır ve gerekçeli olması, birden fazla bilgi talebi içeren bilgi edinme başvurularında her bir sorunun içeriğine, verilen resmi yanıtta yer verilmesi ve karara karşı başvuru yollarının, itiraz merciin ve itiraz sürelerinin gösterilmesi suretiyle bilgi edinme başvurusunun etkin ve doğru

sonuçlandırılabilmesi adına 4982 sayılı Kanun uyarınca gerekli teknik tedbirlerin alınması gerektiği yönünde ÖSYM'ye; ayrıca, ÖSYM Başkanlığı'nın verdiği yanıtı karşı Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'na (BEDK) yapılan başvurunun, anılan Kurul tarafından ilgili mevzuata uygun olarak 30 iş günlük süre içinde sonuçlandırılması ve iyi yönetim ilkelerine uygun olarak söz konusu kararın alınır alınmaz kişiye tebliği gerektiği hususunda BEDK'ye **Tavsiyede Bulunulmasına İlişkin Öneri** Kamu Başdenetçisi'nin uygun görüşlerine sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

23) 3 numaralı paragraf ve alt bentlerinde açıklandığı üzere şikayetçi elektronik posta yoluyla ÖSYM'ye 02/01/2015 tarihinde bilgi edinme başvurusunda bulunmuş, bu başvurusunda; katılmış olduğu 2014 yılı İdari Yargı Hâkim Adaylığı ve 2014 Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adaylığı sınavların da sorulan soruların tamamının, şahsına ait optik cevap kâğıtlarının ve sınavlara ait doğru cevap anahtarlarının pdf. formatında kendisine verilmesini, her iki sınavdan 70 barajını geçen aday sayısına, şahsının her iki sınavdaki başarı sıralamasına ve her iki sınava kaç kişinin başvurduğuna ilişkin bilgilerin ise tarafına yazılı olarak bildirilmesini talep etmiş, ÖSYM ve BEDK tarafından taleplerinin tam olarak karşılanmaması nedeniyle Kurumumuza şikayet başvurusunda bulunmuştur.

24) Bilgi edinme hakkı, hukukun üstünlüğünün sağlanabilmesi ve devletin demokratik niteliğinin geliştirilmesi bakımından vazgeçilmez bir önem arz etmektedir. Anayasamızın 36. maddesinde ifadesini bulan "Hak arama hürriyeti" ile birebir ilgili olan bu hakkın etkin bir şekilde kullanımı neticesinde bireylerin temel hak ve özgürlükleri korunmuş olacak böylelikle insan haklarına saygılı demokratik bir hukuk devletinin varlığından söz edilebilecektir. Anayasamız ile koruma altına alınan bilgi edinme hakkı da elbette diğer haklar gibi sınırsız değildir. Bu hak yalnızca Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen güvencelere ve özellikle ölçülülük ilkesine uygun olarak sınırlanabilmektedir.

25) Somut olayımızda; şikayetçinin ÖSYM'ye bilgi edinme başvurusunda bulunarak 2014 yılında girmiş olduğu adli ve idari hakimlik sınavlarında sorulan soruların tamamının, şahsına ait optik cevap kâğıtlarının ve sınavlara ait doğru cevap anahtarlarının pdf formatında ya da yazılı olarak kendisine verilmesi talebi 4/2/a-j numaralı paragraflarda açıklandığı üzere; İdarece söz konusu bilgi ve belgelerin paylaşılması açısından 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belirtilen özel erişim usullerinin geçerli olduğu, bu talebin yerinde inceleme yaptırılmak suretiyle karşılanabileceği ve erişim ücreti olarak da 50,00 TL talep edildiği belirtilmek suretiyle reddedilmiştir. **Ancak İdarece, şikayetçiye yerinde inceleme yaptırılmak suretiyle bu belgelerin incelettirilmesi halinde şikayetçinin kısa bir zaman diliminde bu soruları ancak görmesine izin verildiği, şikayetçinin soruların ve cevapların bir örneğini almak bir yana not bile almasına izin verilmeyeceği anlaşılmaktadır.**

26)11/h numaralı paragrafta tam metnine yer verilen 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun "Bilgi ve belgeye erişim" başlıklı 10. maddesinin gerekçesinde bilgi edinme hakkının tam olarak kullanılabilmesinin sağlanması amacıyla bilgi veya belgeye erişimin her türlü şeklinin maddede belirtildiği açıklanmıştır. Erişimin sağlanması için asıl olanın belgenin onaylı bir örneğinin başvuru sahibine verilmesidir. Ancak bilgi veya belgenin niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı veya kopya çıkarılmasının aslına zarar vereceği hâllerde, eğer yazılı veya basılı belgeler söz konusuysa İdarece ilgiliye belgenin aslını incelemesi sağlattırılacak bunun yanı sıra not alabilmesine de izin verilecektir. Olayımızda

şikayetçinin örneğini almak istediği sınav soruları ve yanıtlarından ibaret olan belgeler, **ÖSYM tarafından, çeşitli gerekçelerle niteliği gereği kopyasının verilmesinin mümkün olmayan belge olarak nitelendirilmiştir. İdarenin bu nitelendirilmesi bir an haklı bulunsa dahi bu durumda bile bilgi edinme talebinde bulunan şikayetçiye sorular ve cevaplar ile ilgili not alması imkanının verilmediği, bilgiye erişimin tam olarak sağlanmadığı ve bilgi edinme hakkının tam kullandırılmadığı açıktır.** 4/2/e numaralı paragrafta açıklandığı üzere, İdarece, daha önce sorulan soruların yeniden sorulabilmesi, sınavların eşdeğerliğinin sağlanabilmesi, ezberciliğin önlenmesi v.b. gibi amaçlarla yapılan sınavlara ilişkin soru ve cevapların kopyasının verilmemesi yoluna gidilmektedir. Ancak 19 numaralı paragrafta bahsedilen **Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında; İdarenin sorulan soruları paylaşmama yönündeki sayılan gerekçelerinde kamu yararının olduğu fakat kişilerin hak arama özgürlüklerini kullanabilmeleri için anılan soru ve cevaplara erişebilmelerinin gerektiği, ulaşılmak istenen kamu yararı ile bilgi edinme hakkı ve hak arama özgürlüğü arasındaki makul dengenin kurulamadığı ve bu sınırlayıcı önlemin zorunlu bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanmadığı, dolayısıyla bilgi edinme hakkının ve hak arama özgürlüğünün ölçüsüzce sınırlandırılmasına neden olduğu hususları hüküm altına alınmıştır. Hal böyleyken, İdarenin bilgi edinme hakkını kullanan şikayetçiyle kendi soru kitapçığının, cevaplarının ve doğru cevap anahtarının bir örneğini vermemesine ilişkin işlemi hukuka aykırıdır.** Kaldı ki, İdarenin soruları paylaşmamakla ulaşmak istediği amacın bir kısım eğitim camiasında, dersanelerde eğitim gören öğrenci ya da çalışan öğretmenlerin ÖSYM'nin yaptığı sınavlara girerek sırf sorulan soruları ezberlemek ve sınav çıkışında not etmek bu soruları paylaşmak yönünde davranışlarıyla zaten engellendiği hususu da zaman zaman kamu oyunda gündeme gelmekte ve bu realite kamuoyunca bilinmektedir. En azından eğitim çevrelerince tahmin edilmekte ve bilinmektedir.

27) Her ne kadar şikayetçi bu belgelerin kendisine ücretsiz verilmesini talep etmişse de; 18 numaralı paragrafta değinilen Yönetmelik hükümlerinde sınav başvuru ücreti ile bilgi edinme hakkının kullanılması için belirlenen hizmet bedelinin farklı amaçlara hizmet ettiği hususlarının açıklandığı, 11/h, 12/c, 14, 15 numaralı paragraflarda değinilen hükümler gereği bilgi edinme hakkı kapsamında istenen belgelerin bir hizmet bedeline tabi olmasının hukuka ve hakkaniyete uygun olduğu, 50,00 TL olarak belirlenen hizmet bedeli miktarının 4/3/b numaralı paragrafta belirtilen nedenlerle makul olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenlerle şikayetçinin bu yöndeki talebinin reddine karar vermek gerekmiştir. Ancak BEDK kararında da belirtilmiş olduğu üzere, ÖSYM'nin bundan sonra ücret talebini "soru kitapçığı ve cevap kâğıdı inceleme ücreti" gibi adlar altında değil, **Bilgi ve Belgeye Erişim Ücreti Genel Tebliği'nde belirtilen usul uyarınca "bilgi-belgeye erişim ücreti" şeklinde talep etmesinin hukuka daha uygun olacağı değerlendirilmiştir.**

28) Ayrıca şikayetçi, Kurumumuza yaptığı başvuruda; ÖSYM'nin, sınav sorularının tamamını yayımlamadığını, bu nedenle de birçok adayın hak kaybına uğramasına neden olduğunu, sınav sorularının tamamının açıklanması gerektiğini iddia ederek bu konuda talepte bulunmuş ise de; 16 numaralı paragrafta açıklanan 6114 sayılı Kanun hükümleri gereği ÖSYM Yönetim Kurulunun aldığı kararla yapılan sınavlarda sorulan soruların sadece %10'unun ÖSYM'nin resmi internet sitesinde yayımlandığı, yayımlanma olgusunun bilgi edinme hakkından ayrı olarak değerlendirilmesi gerektiği ve soruların yayımlanması hususunda İdarenin takdir yetkisinin bulunduğu ve hukuka aykırı bir durumun bulunmadığı anlaşıldığından şikayetçinin bu talebinin de reddine karar vermek gerekmiştir.

29) Şikâyetçinin, her iki sınavdan 70 barajını geçen aday sayısına ve her iki sınavdaki kendi başarı sıralamasına ilişkin bilgi taleplerine, İdarece, "ÖSYM'nin sınav sonuçlarını kurumlar ile yapılan protokoller gereği açıklar. Dilekçe ile başvurabilirsiniz. 3071 sayılı dilekçe hakkı kanunu kapsamında tarafınıza cevap verilecektir." şeklinde genel bir yanıt verdiği, ancak verilen yanıtta, "kurumlar ile yapılan protokoller" ibaresinin somutlaştırılmadığı gibi anılan protokolün hangi kurum ile imzalandığı, neye ilişkin olduğu, ya da şikâyet sahibinin dilekçeyi hangi kuruma ulaştıracağı konusunda somut bilgiye yer verilmediği, dolayısıyla etkin ve doğru bilgilendirme yükümlülüğüne uygun davranışta bulunulmadığı; ayrıca, kişinin yapmış olduğu resmi bir bilgi edinme başvurusu mevcutken, aynı taleple ilgili olarak yeniden dilekçe vermeye/başvuru yapmaya yönlendirildiği, keza bu bilgilerin sonradan Kurumumuza gönderilmesinin de şikâyetçinin talebinin karşılanmış olduğu anlamına gelmeyeceği, BEDK'nin Kısmen Kabul Kararında da belirtmiş olduğu üzere, bu bilgilerin "herhangi bir şarta bağlı olmaksızın karşılanması gerektiği" anlaşıldığından, İdarenin bu talepleri bilgi edinme hakkı çerçevesinde yerine getirmemesi de hukuka ve hakkaniyete aykırılık teşkil etmektedir.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

30) "Bilgi edinme hakkı" ilk olarak, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nun 1946 yılında aldığı 59 (1) sayılı Karar'da temel haklardan birisi olarak sayılmış; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 19. maddelerinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. ve 10. maddelerinde de benzer düzenlemelere yer verilmiştir. Ayrıca ülkemizin de üye olduğu **Avrupa Konseyi (AK)**, 28 Eylül 1977 tarihli ve 275 sayılı Bakanlar Komitesi toplantısında aldığı (77) 31 sayılı "**İdarenin İşlemleri Karşısında Bireyin Korunması Hakkında Karar**" ile üye Devletlere, bilgi kaynaklarına girişin sağlanması hakkı, konusunda tavsiyede bulunmuştur. 25 Kasım 1981 tarihinde alınan "**Kamu Makamlarının Sahip Olduğu Bilgiye Ulaşma Hakkında Tavsiye Kararı**"nda ise, bilgi edinme hakkı ile ilgili bir dizi ilke sıralandıktan sonra; bu ilkelerden gerçek ve tüzel kişilerin yararlanabileceği belirtilerek, bu hakkı kullanabilecek olan gerçek ya da tüzel kişilerin, isteme konu olan bilgi ile doğrudan bir yarar ilişkisinin olmasının zorunlu olmadığı düzenlenmiş ve bilgi edinme hakkının sınırlanmasına yönelik kriterler açıklanmıştır. 29 Nisan 1982 tarihli "İfade ve Bilgi Özgürlüğü Bildirisi"nde ise, düşünce, bilgi ve görüşün araştırılması, edinilmesi, ilgili kaynaklara ulaşılabilmesi hakkı, bu yolla özgür düşüncüyü oluşturma hakkından bahsedilmiştir.

31) 21 Şubat 2002 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen "**Resmi Belgelere Erişme Konusunda Üye Devletlere Tavsiye Kararı**"nın 3. bölümünde de, üye devletlerin, devlet nezdinde bulunan resmi belgelere, talep üzerine, herkesin ulaşmasını teminat altına alacakları düzenlenmiş; 4. bölümünde ise resmi belgelere erişme hakkının sınırları/istisnaları sıralanmış; **fakat bu istisnaların uygulanmasının, kanunda açıkça tarif edilmesine, demokratik bir toplumda gerekli bulunmasına, koruduğu amaçla orantılı olmasına ve bilginin açıklanmasında toplumun galip gelen bir yararının olmamasına bağlı olacaktır**; milli güvenlik, savunma v.b. gibi alanlardaki herhangi bir çıkara zarar verecekse veya zarar verme ihtimali doğuracaksa resmi belgelerin içerdiği bilgilere erişimin reddedilebileceği yer almıştır. Bu tavsiye kararı, Bakanlar Komitesi'nin "Resmi Belgelere Erişim Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi"ni kabul etmesiyle sonuçlanmış olup, anılan Sözleşme henüz yürürlüğe girmemiştir.

32) Şikayet konusu bakımından ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; ilgili idare olan ÖSYM'nin yaptığı işlemlerle insan haklarıyla bağlantılı olarak bilgi edinme hakkını kısıtladığı, dolayısıyla hak arama hürriyetini ihlal ettiği değerlendirilmiştir. Bu hakkın ihlali dışında, diğer yönlerden insan haklarının ihlalinin tespit edilemediği, kanun önünde eşitlik ilkesine riayet edildiği, etkin başvuru yollarının açık olduğu, hakların kötüye kullanılmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F) İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

33) 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "*İyi yönetim ilkeleri*" başlıklı 6 ncı maddesinde "*Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar.*" hükmü yer almaktadır. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden **Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 41 inci maddesinde** de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa

Parlamentosu tarafından kabul edilen "**Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası**" nda da yer verilmiştir. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

34) Şikayet konusu bakımından söz konusu ilkeler çerçevesinde yapılan değerlendirme neticesinde; öncelikle, şikayetçi tarafından ÖSYM Başkanlığı'na yapılan ... 2015 tarihli bilgi edinme başvurusuna anılan İdare tarafından ... 2015 tarihinde yanıt verildiği, ayrıca; şikâyet başvurusu kapsamında Kurumumuzca gerek ÖSYM'den, gerek BEDK'den talep edilen bilgi ve belgelerin, ilgili İdareler tarafından Kurumumuza süratle gönderildiği, özellikle ÖSYM Başkanlığı tarafından Kurumumuza verilen yanıtta, talep ettiğimiz tüm bilgi ve belgelerin konuya ilişkin yargı kararları ve örneklere de yer verilerek detaylı bir şekilde açıklandığından, **İdarenin makul sürede karar verme ilkesine uygun hareket ettiği, bu yönden iyi yönetim ilkelerine uygun hareket ettiği, anlaşılmıştır.** Ancak, ÖSYM'nin, şikâyetçinin bilgi edinme başvurusundaki taleplerini yerine getirmediği ayrıca ÖSYM tarafından şikayetçiye verilen resmi yanıtta, şikâyetçinin kendi soru kitapçığı ve cevap kağıdını görmesi için yapması gerekenlerin <http://www.osym.gov.tr/belge/1-23228/adaylartarafından-dilekçe-gönderilmesi-ve-işlem-ucret-1-html> linkinde belirtilmiş olduğu" şeklinde, "her iki sınava kaç kişinin başvurduğuna" ilişkin talebine ise "internet sitemizde ilgili sınavın sayısal bilgiler başlığı altında belirtilmiştir" şeklinde genel bir cevap verildiği, bu yanıtların kanunda belirtilen ve bulunması gereken unsurları tam olarak içermediği böylelikle ÖSYM tarafından **kanunlara uygunluk, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, kararların gerekçeli olması** ilkelerine uygun hareket edilmediği, gerek Anayasanın 40. maddesinde açık bir şekilde ifade edilen, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında üzerinde önemle durulan gerekse iyi yönetim ilkelerinde vurgulanan **kararlara karşı başvuru yollarının ve süresinin gösterilmesi ilkelerine** uyulmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca şikayetçinin 12/01/2015 tarihinde itirazen başvurduğu Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'na

dilekçesinin ... 2015 intikal etmesine rağmen BEDK'nın itirazı ... 2015 tarihinde sonuçlandırıldığı ve geciken bu kararı ... 2015 tarihli üst yazı ile kişiye gönderdiği, BEDK'nın kanunda kendisine 30 iş günü olarak tanınan yasal süreye riayet etmediği bu nedenle de *kanunlara uygunluk ilkesine ve kararlara karşı başvuru yollarının ve süresinin gösterilmesi ilkelerine* uygun hareket etmediği anlaşılmış olup bundan böyle İdarelerin bahse konu ilkelere uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

35) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden; tavsiye kararı verilmesi üzerine, ilgili idare tarafından otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise, durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

36) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40. maddesinin 2. fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ÖSYM'nin ret işlemine karşı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Merkezî ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulü"ne ilişkin 20/B maddesi gereğince on günlük dava açma süresinden varsa arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemesi'ne yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre, ŞİKAYETİN KISMEN TAVSİYE, KISMEN REDDİYLE;

1- Şikayetçinin ÖSYM'ye yapmış olduğu bilgi edinme başvurusunda talep ettiği 2014 Adli ve İdari Yargı Hâkim Adaylığı sınavlarında sorulan soruların tamamının, şahsına ait cevap anahtarının ve sınavların doğru cevaplarının onaylı örneklerinin makul sürede ücret karşılığında ŞİKAYETÇİYE VERİLMESİ,

2- Sınavlara başvuran aday sayısı, sınavlarda 70 barajını geçen kişi sayısı ile şikayetçinin her iki sınavdaki şahsi başarı sıralamasına ilişkin bilgilerin şikayetçiyle paylaşılması hususlarında ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI'NA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

3- Şikayetçinin istediği bilgi ve belgelerin kendisine ücretsiz verilmesi ve sair taleplerinin REDDİNE,

6328 sayılı Kanunun 20. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, merciince (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca) bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Bu kararın Şikayetçiye, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı ile Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'na tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi